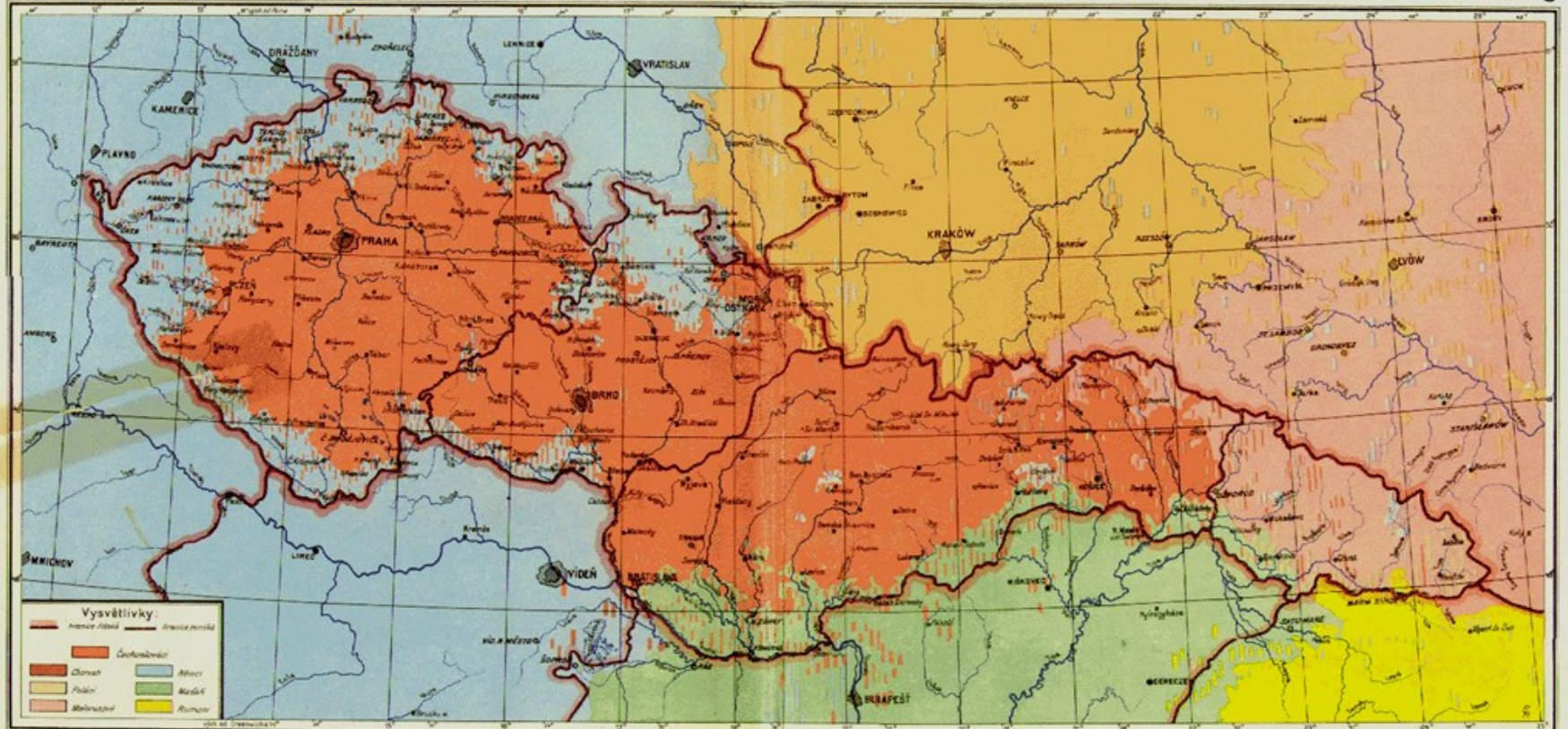

Jaký je současný pohled na „Mnichov“?

- Daniel Landa - 1938:
<https://www.youtube.com/watch?v=CkSL3RkGVbI>
- Andrej Babiš (předseda vlády, 2018):
 - výsledek mnichovské konference označil za „obrovskou zradu“ a „nejtragičtější události naší historie“, která „měla strašně negativní vliv na celý náš stát a národ“.
- Petr Zelenka - film Ztraceni v Mnichově (2015)
 - vychází z knihy Jana Tesaře: Mnichovský komplex

Cesta k Mnichovu 1938

Národnostní mapa republiky Československé.

Země	Vel. km ²	Obyvatelstvo v r. 1930.			Obyvatelstvo podle národnosti v r. 1930.										Obyvatelstvo podle náboženství v r. 1930.										Půda podle účelu v r. 1933 v % plochy.									
		úhrn	muži	ženy	Čechosl.	Rusové	Poláci	Němci	Maďari	Židé	jiní	cizinci	řím.-kat.	řec.-kat.	evang.	řekosl.	pravosl.	Hd.	jiné a ostatní	bez vyzn.	orná	louky	zahř.	vin.	pastv.	lesy	rybn.	nepl.	prv.-dělnič.					
Česká	52.062	7.109.376	3.452.123	3.657.253	4.713.366	7.162	1.195	2.270.945	7.605	12.735	1.555	94.817	5.316.448	8.004	325.235	618.395	14.721	76.501	22.446	727.916	47-30	10-72	1-27	0-01	3-96	30-06	1-17	5-14	0-37					
Mor.-slez.	29.807	3.565.010	1.721.951	1.843.059	2.066.534	4.012	79.450	799.595	2.860	17.267	2.570	63.322	3.061.631	4.145	174.450	161.367	9.767	41.250	7.521	104.879	51-63	7-08	1-31	0-19	4-37	29-36	0-64	4-7	0-71					
Slovenská	49.006	3.329.793	1.614.024	1.715.769	2.345.909	91.079	933	147.501	571.568	65.385	31.394	75.604	2.384.355	213.725	505.900	11.495	9.076	136.737	1.615	16.890	35-95	7-86	0-58	0-21	11-97	33-67	0-87	7-65	1-24					
Podk. Rus	12.617	725.337	355.018	370.319	33.961	446.916	159	13.249	109.472	91.255	14.117	16.228	69.262	359.167	74.173	2.218	112.034	102.542	1.008	4.953	18-41	11-50	0-39	0-30	13-89	46-61	0-85	4-67	3-18					
Úhrn	140.492	14.729.536	7.143.116	7.586.420	9.688.770	549.169	81.737	3.251.688	691.923	186.642	49.636 ¹	249.971	10.831.696	585.041	1.129.758	793.385	145.598	336.830	32.599 ²	824.638	41-56	9-10	0-97	0-14	7-73	32-68	0-94	5-89 ³	0-90					

¹ V tom počtu je: Rumunů 13 004, (v Podk. Rusi 12 641), Srbochorvatů 3 113 (v zemi Moravskoslezské 2 121) a cizinců 32 209 (ze Slovenska 30 626). ² V tom počtu je starokatolického náboženství 22 712. ³ V tom počtu je zastavěná a plocha dvorů 1345.

Vztah Čechů a Němců

- Československo bylo na Německu hodně ekonomicky závislé (export)
- Německé strany vytýkaly hlavně jazykový zákon a nedostatek škol – neoprávněně
 - škol měli dost a jazykový zákon nastavoval podobná pravidla jako před rokem 1914
- V r. 1933 vzniká **SdP**
- 1935 vyhrávají volby, ale více mandátů získávají Agráři
- Zpočátku se k Hitlerovi nehlásili, ale od r. 1937 už je Hitler finančně podporuje
- SdP klade vládě nesplnitelné požadavky (např. vydání Mein Kampf), když dostávají nabídku vstupu do vlády, tak to odmítají
- 1938 SdP drtivě vyhrává komunální volby v pohraničí

Hitler a Henlein

Od dubna roku 1938 připravovala SdP ve spolupráci s generálním štábem Wehrmachtu válečný úder proti ČSR pod utajeným názvem **Zelený plán (Fall Grün)**. Jeho základy stanovil samotný vůdce na schůzce s vrchním velitelem Wehrmachtu Wilhelmem Keitelem **21. dubna 1938**.

24. dubna 1938 byly Henleinem na sjezdu SdP předloženy tzv. **Karlovarské požadavky**, které vycházely z jeho jednání s Adolfem Hitlerem.

30. 6. 1938 SdP odmítla československý návrh národnostního statutu (ústupek vůči sudetským Němcům).

20. května 1938 vyhlásila vláda ČSR **částečnou mobilizaci...**

Sudetoněmecký Freikorps (SFK - Sudetendeutscher Freikorps)

- na vyzbrojování a výcviku SFK se podílel Wehrmacht, také SS a SA

- cílem byly přepady vojenských a četnických hlídek, celnic, četnických stanic, pošt, úřadů státní správy a další provokační a záškodnická činnost na území ČSR

**členové SFK
při střelbách
a v akci**

pochod Freikorpsu v Hazlové u Aše v roce 1938

Ostraha hranic Československa

- hranici předválečného Československa střežila po celou dobu **finanční stráž** – byla podřízena ministerstvu financí, střežila hranici spíše z hlediska celního, než bezpečnostního
- obranu státního území měla samozřejmě na starosti **armáda** **(její reakce však mohla přijít pozdě)** a **četnictvo**
- **Stráž obrany státu** byla ustanovena vládním nařízením č. 270 z 23. října 1936, dnešní terminologií ji můžeme popsat jako „jednotky rychlého nasazení“, celkem bylo postaveno 31 praporů SOS, z nichž prapor Bratislava spolu s praporem Moravská Ostrava byly největší...
- cílem vládních opatření bylo obsadit státní hranici okamžitě silami, které jsou bezprostředně v pohraničí k dispozici – tedy především četnictvem, finanční stráží a státní policií a získat tak čas pro nástup armády...

...Pro rozlehlost úseku a velmi obsáhlou tajnou korespondenci, kterou musí velitel SOS osobně konati (nemá přiděleného důstojníka), nemůže konat tak často prohlídky.

Stravování je dobré, ale pár družstev je vzdáleno příliš od osad. Ubytování: 16 družstev žije pod stany, ostatní jsou ubytována v budovách, srubech či dřevěných boudách.

Příslušníci jsou již značně vyčerpáni. Směna za ně není. Počasí je špatné a družstva mají malé počty. Převážně jde o finanční stráž. Příčinou vyčerpání je neustálé střídání cyklu - 8 hodin služba - 8 hodin pohotovost a 8 hodin odpočinek. Kromě toho jen 1x za 8-9 dní (podle počtu členů v družstvu) se mohou příslušníci SOS převléci, vykoupat a vyřídit osobní věci...

příslušníci S.O.S.

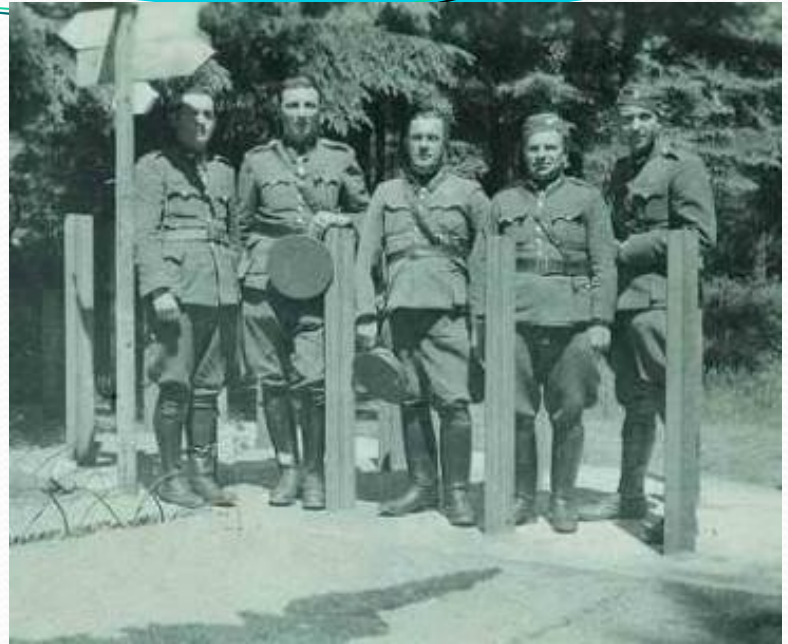
Stráž obrany státu

Úryvek ze situační zprávy velitele praporu SOS Liberec z 25. července 1938

***Na našich hranicích stojí stále stráž,
nečekej Adolfe, nás se nedočkáš!
Nečekej, jdi už spát, nech si o nás zdát.
Přijď Adolfe časně zrána,
uvítá tě z děla rána,
budem mašírovat.***

***Pojď s námi Ádo zlatý mašírovat,
ať také něco užiješ,
až budou bomby z nebe padat,
ať také jednu dostaneš.***

***Dostaneš ji do hlavy, žádný ti ji nespraví,
pak bude celá třetí říše koukat, jak umí Češi bojovat.
Dostaneš ji ze dvou stran, poženem tě za Jordán,
pak bude také Mussolini koukat, jak umí Áda utíkat...***

Úryvek z oblíbené písně příslušníků SOS ve Šluknovském výběžku, kterou zpívali na nápěv vojenského šlágru „Pojď s námi, holka zlatá, mašírovat“

POZNEJ SVOU ARMÁDU

POZNEJ SVOU ARMÁDU!

Jádrem armády je pěchota. Jí připadá na bojišti úloha nejtvrdší
a nejnamáhavější, zato však nejslavnější
Dobývá terén, obsazuje jej, upravuje a udržuje
Je to nejcennější a zároveň nejspolehlivější válečný stroj hnaný
vlastní silou

Pěchota obranou i útokem je připravena chránit naši zem

Horská pěchota brání naše hory

Hraničářská pěchota střeží naše hranice

Věrným pomocníkem pěchoty je jezdectvo

pohraniční opevnění

NĚMECKO

(od 12.3.1938 připojeno k Německu)

- Linie TO doplněná linií LO
- - - Linie LO
- - - Ústupové postavení zesílené polním opevněním

Chamberlain navštívil 15. září 1938 Hitlera v lázních v Berchtesgadenu.

Výsledkem jednání byla **19. září 1938 anglo-francouzská nóta**, požadující odstoupení sudetoněmeckých území Německu. Tu československá vláda i přes nátlak britských a francouzských diplomatů odmítla.

Když ale tento požadavek formulovala **ultimativní demarše**, v níž se vyhrožovalo osamocností ČSR a její zodpovědností za možný konflikt, vláda požadavek **21. září 1938** přijala...

Neville Chamberlain and Adolf Hitler
September 1939

Rozhodnutí vlády vyvolalo odpor československé veřejnosti, který se projevil mohutnými demonstracemi a generální stávkou.

Hodžova vláda rezignovala a na její místo nastoupila úřednická vláda v čele s **generálem Janem Syrovým**.

Milan Hodža

generál Jan Syrový

demonstrace na obranu republiky 22. září 1938 před budovou parlamentu

Pokus o sudetoněmecký puč v pohraničí

Útoky na čs. pohraniční službu

Průběh 21. září (úř). V noci na úterek po 24. hodině byl přepaden vojenský kryt v blízkosti obce Petřkovice. Útočníci, asi 8 mužů, zahájili palbu, na kterou odpáka, skládající se ze 3 vojáků a 3 finančníků, odpovídala palbou lehkého kulometu. Když útočitelé usměremovali směr ke hranicím, byl nalezen vedle krytu i finanční dozorce František Opotčanek. Přidělaný strážník obrazy slámu zastřelil. Útočníci byli pravděpodobně bývalí členové sudetoněmecké stráže, kteří utkali do Německa a pocházeli asi z Petřkovic, protože se dobře vyznali v obličném terénu okolí.

Strážní družstvo v Třebomí, okres Hlučín, bylo přepadené ráno v 1.45 hod. ozbrojenou hroznou útokem asi 10 až 15 mužů. V hotelu byl zraněn strážník František Paoušek, z útočnicků jeden muž zraněn. Strážba trvala asi čtvrt hodiny, načež útočníci utekli.

V 1.48 hod. zahájena byla palba z německé strany na československou finanční stráž v Bílé Vědě, okres Frývaldov. Bylo vystřeleno 35 ran z pistolí a pušek. Zraněn z obou stran nikdo. Z československé strany palba nebyla odpovídána, byly jenom vystřeleny 2 rakety.

Před 4. hodinou ranní byla přepadena celní stanice ve Wiesnu, okres Olom. Útočníci se pokusili obkličiti celníci a přerušili telefonní spojení s Chebem. Po přestřelce, která trvala asi 30 minut, útočníci se vzdávali. Na naší straně byl zraněn voják Bulev. Podle stop taká útočníci, kterých bylo asi 50, měli ranněná.

U Klagenthalu, okres Kraslice, přišly po jedné hodině noční oddíly v počtu po 15 až 20 mužích státní hranice a pochodovaly směrem k Markkthausenu, po soubojích sešli. Na celní úřad v Markkhou-

seku bylo několikrát vystřeleno. Hlídku SOB vystřelila hlava rakety na poušech. Celníci oddíl v bojovém útvaru vyjel se na pohodí hranicím, načež se útočníci ukryli mezi domy v obci.

Na celnici v Českém Wiesenthalu bylo vystřeleno z německé strany asi 30 ran z pušek. Do celnice byl vhozen ruční granát. Finanční stráž celnici opustila a ustoupila. Celníci se zdrželi akce, protože celnice leží asi 5 kroků od státní hranice.

V 1.30 hod. v noci přepadla útokem německých mužů celnice na Selbocké třídy v Ašské ulici z automatických pistolí a hůlů. Na ni 2 ruční granáty. Dva celníci ustoupili do sousední budovy k družstvu stráž OS, protože celnice stála bezprostředně v blízkosti hranic. Po obnovení klidu asi za půl hodiny vrátili se celníci do svého úřadu.

Před 4. hodinou ranní stříleli německé pachatelé na hlídku SOB v obci Lehnhausen u hranic. Hlídku opětovně střílela, načež útočníci se rozutekli.

Krátko před půlnocí byla v Nové Vsi Nekyňské v Orlických horách přepadena finanční stráž. Budova byla ostřelována a byla na ni hozeny 3 ruční granáty. Finančník Jaroslav Rázek byl těžce zraněn na obohu, rukou z na hlavě, kancelář byla úplně demolována. Těles zraněný Rázek vyjel ještě ve a vystřelil několik ran z pušky. Ústup útočníků byl kryt na druhé straně kulometem.

V Žitčicích u Krasova kontrolovala večer dvoudenná celní hlídka hazišskou hlídku, jejíž členem, Josef Hackenberger, namířil náhle na celníky automatickou pistolí. Celníci mu zbraň odebrali a našli u něho 75 nábojů. Druhý haziš, Lorenz, dal se na útěk, když byl dopaden poslal se na odpor, ale byl přemožen a zabit.

- SFK zahájil svou diverzní a provokační činnost v noci z 19. na 20. září 1938
přepady
československých celnic
a policejních stanic
- v noci z 21. na 22. září 1938 dokonce vstoupily na československé území říšskoněmecké oddíly SA a SS s cílem obsadit některé příhraniční oblasti...
- SdP prohlášena za nelegální

Padlí příslušníci čs. bezpečnostních složek v roce 1938

	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Celkem
<u>České země</u>	69	26	-	-	<u>95</u>
<u>Slovensko</u>	-	4	7	1	<u>12</u>
<u>Podkarpatská Rus</u>	-	7	6	1	<u>14</u>
Celkem	69	37	13	2	121

Všeobecná mobilizace 23. září 1938

- o vyhlášení mobilizace se čs. vláda usnesla na svém zasedání 23. září 1938 – počty válečné armády po ukončení mobilizace dosáhly 1 128 000 osob, z toho 48 000 důstojníků a 9 000 rotmistrů
- armáda se následně skládala z 12 hraničních oblastí, 21 divize, 1 okrsku, 4 rychlých divizí, 2 skupin v síle divize a jedné skupiny v síle brigády, tvořících 4 armády a zálohu hlavního velitelství
- k vedení boje mohla využít téměř 350 tanků, 5 000 dělostřeleckých hlavní a 950 bojových letounů, kromě toho k 23. září bylo stavebně dokončeno a z velké části vyzbrojeno 263 těžkých objektů a 9632 objektů lehkých
- pro řízení vojenských operací na strategické úrovni bylo určeno Hlavní velitelství, které vzniklo současně s vyhlášením mobilizace v noci 23. září, jeho předsunutý sled se okamžitě přemístil do Klánovic u Prahy, 26. září večer se přesunulo do Vyškova a jeho jednotlivé složky se rozptýlily ve městě a po okolních obcích. Hlavní velitel armádní generál Ludvík Krejčí (1890 - 1972) sídlil společně s operačním oddělením štábu na zámku v Račicích u Vyškova

hlavní velitel armádní generál Ludvík Krejčí

NÁSTUPOVÁ SESTAVA ČS. ARMÁDY

NĚMECKO

RAKOUSKO
(od 12. 3. 1938
připojeno k Německu)

- Hranice pásma činnosti jednotlivých armád
- Sídlo Hlavního velitelství - Vyškov
- Divize nesusdířené nebo dosud na přesunu
- Divize zcela nebo z velké části souříděné
- Divize ze zálohy Hlavního velitelství
- HO 31 Hraniční oblast 31
- 5.D. 5. divize
- 4.RD. 4 rychlá divize

Uklidňující účinek mobilisace

MOBILISACE BYLA PŘIJATA S NADŠENÍM — V CELÉM STÁTĚ NAPROSTÝ KLID

Praha 24. září, ČTK. Československý rozhlas vysílal dnes ve 12.30 hod. tuto zprávu: Provádění mobilisace v zemi České bylo zahájeno a pokračuje bez závad a v úplném klidu. Branci čeští a také velká část německých rukou s nadšením. Nastupovali ještě před vylepením mobilisačních vyhlášek. Na stoupence rozpuštěné SdP působilo toto opatření dojmem skličujícím a na nejradikálnějších mezi nimi možno pozorovati zastrašenost.

V zemi Moravskoslezské byla uvítána mobilisace s nadšením. Rukující branci byli bouřlivě všude zdraví, a to též německým obyvatelstvem. Nálada občanstva je povzněšená, na německém obyvatelstvu právě tam, kde se dříve projevovaly zpurné nálady, je patrna deprese, skličenosť i strach. K oběma těmto zemím se řadí důstojně také Slovensko, kde mobilisace probíhá v naprostém klidu a pořádku na celém území v pohraničí. Branci se hlásili u svých útvarů hned po první zprávě v rozhlasu a nečekají ani až budou vylepeny mobilisační vyhlášky.

Nálada mezi obyvatelstvem i mezi branci je velmi dobrá. Slovenské obyvatelstvo uvítalo toto opatření pro zajištění bezpečnosti státu s jásotem, mezi opozitními Maďary nastala pohlednost. Také Podkarpatská Rus vykazuje na-prosto klidný a nerušený průběh mobilisačních opatření. I zde na početných místech nastoupili záložníci hned po první zprávě v rozhlasu.

těchto projevů zúčastnilo se spontánně i obyvatelstvo maďarské. Celkový účinek mobilisace na celém území státu je uklidňující. Vyhlášení mobilisace v Československu působilo také mužně na odbojně živly, které vpády přes hranice snažily se u nás porušit právní řád. Po obnovení pořádku na celém území státu, které bylo večera večer dokončeno a po vyhlášení mobilisace, které následovalo, ochabla úplně čin-

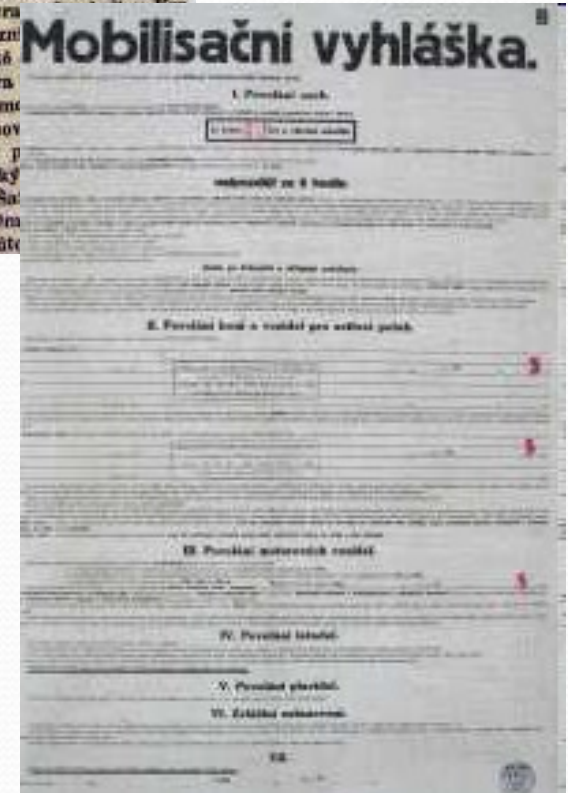
dil se na mostě, spojující Český a Polský Trh. Tam o 2. hodise v noci hodili s polské stran tři muži v občanském obleku na naše území granáty. Všechny vybuchly, ale nikdo nebyl zraněn. Útočníci poté uprchli.

Pokračuje se v prohlídkách a zabavení zbraní. V Mar. Lázních v hotelu Egerhánský bylo zabaveno 20 pistolí a tři pušky se střelivem. Zbraně jsou téhož typu, jakého používá německá armáda.

V Darkově (okres Fryštát) byli převážně podlouhnutí, kteří uprchli a zanechali na místě tři pytle se 40 ručními granáty a 16 kg trluvin. Granáty byly polského původu. Při dokon-

čení vyčistovací akce večera předložením dva železniční vlakem do Německa. Také řádil ve Varnsdorfu večera vjezdí dva železničáři a mu Německa. Také před obnovou Varnsdorfu večera v pčím do Německa četnický statní čestí úředníci. U Sa přelomily oddily sudetoně

Mobilizační vyhláška z rána 24. září 1938

České slovo 20 h

MOBILISACE

President Československé republiky dr. Edvard Beneš nařídil mobilisaci československé branné moci. Občané přečtěte si ihned vyhlášku o mobilisaci a všechny pokyny a rozkazy

Nechť žije svobodné Československo!

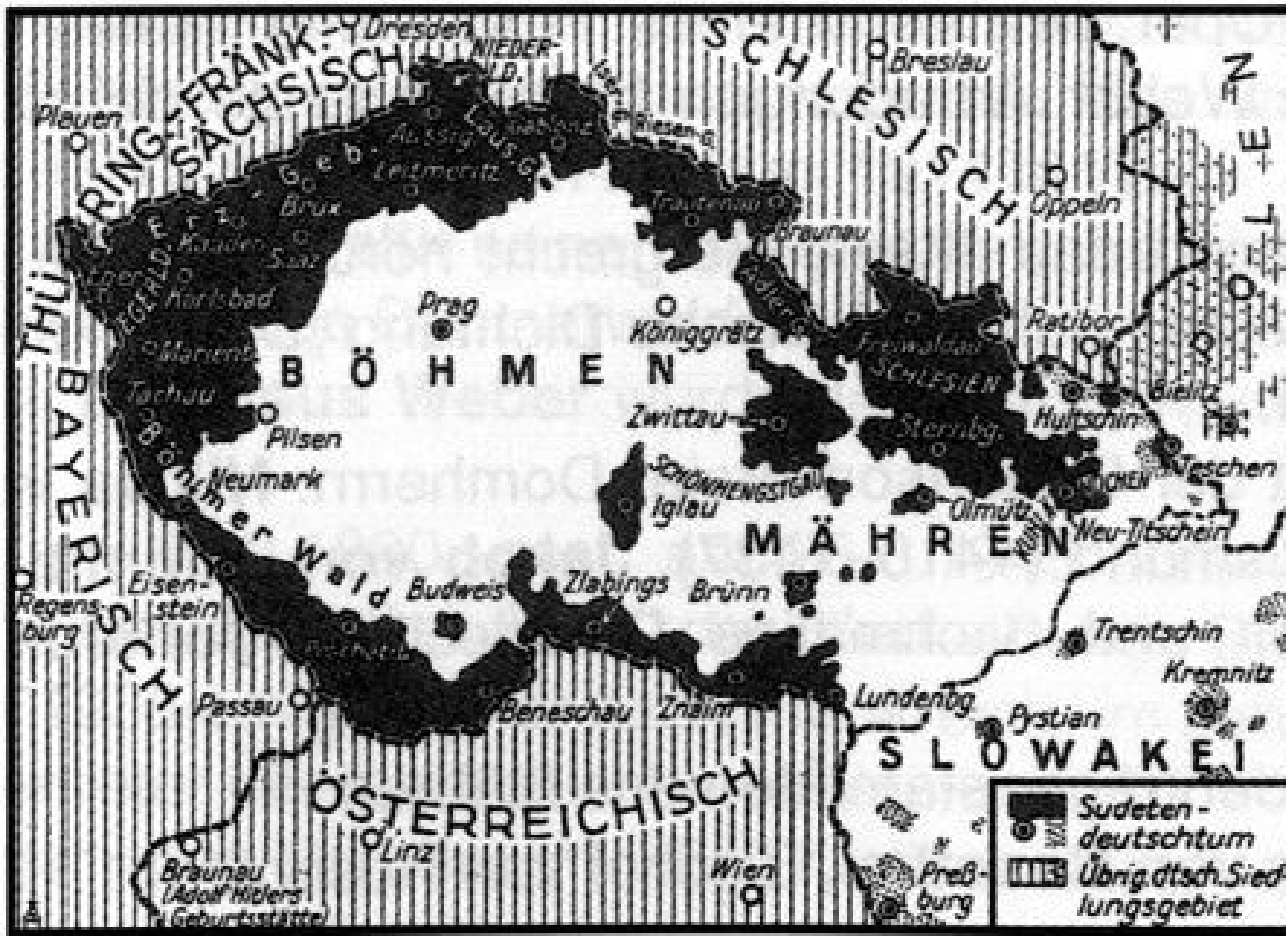
Francie elihuo nlnou vaienskou namoc

Nové pokyny k útoku na Československo vydal Hitler 27. září 1938
- sedm divizí mělo podle plánu zaútočit o tři dny později...

Možnosti obrany ČSR

- stát s nevýhodnou polohou, obklopený po celé hranici nepřátelskými státy – uzemní požadavky vzneslo současně i Maďarsko a Polsko
- nedokončenost obranné linie, řada bunkrů nebyla vybavena těžkými zbraněmi, armáda nebyla na válku připravena
- několik milionů obyvatel státu tvořilo potenciální pátou kolonu, bojovat chtěli v podstatě jen Češi
- nereálnost pomoci od jiných mocností, komunistický mýtus o pomoci od SSSR

- ČSR armáda: 1,5 mil vojáků, 350 tanků (zastaralé), velmi slabé letectvo **x** Německá armáda: 3,5 mil vojáků, 2500 tanků
- Spojenecká smlouva pouze s Francií, nikoliv s Velkou Británií – možnosti pomoci viz **podivná válka v roce 1939**

MNICHOVSKÁ KONFERENCE

28.- 29. září 1938

Adolf Hitler greets Neville Chamberlain upon the Prime Minister's arrival in Munich.

Édouard Daladier

Führerbau v době konání konference
(dnes vysoká hudební a divadelní škola
v Mnichově)

Hitler a Mussolini

David Low „Pánové, nemáte pro mne křeslo?“ (30. září 1938)

Göring, Chamberlain, Mussolini, Daladier, Hitler

parte a výsměšná německá pohlednice s úmrtním oznámením o skonu ČSR s motivem ironicky „upravených“ bust T.G.M. a E. Beneše (1938)

Edmterpfecht gellen die Staatsbürger der tschechoslowakischen Republik von dem tschechoslowakischen Staatsbürtigen ihren geliebten Väter, bei

Tschedhoslowakei

Trübsal verliert ein
Sonntag, den 8. Oktober 1938
 nach langem, qualvollen Leiden an einer Bluthochdruckkrankheit, umfremt und im hohen Alter 78 Jahre, unser geliebter Vater, am 28. Oktober 1938.

Die feierliche Beerdigung findet am **Freitag, dem 7. bis 10. Oktober 1938**
 nach der tschechischen Weise statt.
 Die Beerdigung beginnt am 10. Oktober 1938 um 10 Uhr.

Wiesl, am 1. Oktober 1938.

Die Hinterbliebenen bitten:
**Der Oblechtand, Oheim,
 Gutswald, Dimitraff, Sereou, Wladimír,
 Oduous-Sokolow (Skala), Osei**
 Bestenbegrüßung für die Angehörigen der tschechischen Republik.

Dankagung.

Bestenbegrüßung von der Oblechtand verliert geliebten Väter, bei

Tschedhoslowakei

bestenbegrüßung, für uns in hohen Alter 78 Jahre verliert ein Oblechtand.

Die feierliche Beerdigung findet am **Freitag, dem 7. bis 10. Oktober 1938**
 nach der tschechischen Weise statt.
 Die Beerdigung beginnt am 10. Oktober 1938 um 10 Uhr.

Wiesl, am 1. Oktober 1938.

Die Hinterbliebenen bitten:
**Expesibent Bernath
 und die Oblechtand, Oheim.**

7.) Es wird ein Optionsrecht für den Übertritt in die abgetretenen Gebiete und für den Austritt aus ihnen vorgesehen. Die Option muss innerhalb von sechs Monaten vom Zeitpunkt des Abschlusses dieses Abkommens aus geübt werden. Ein deutsch-tschechoslowakischer Ausschuss wird die Einzelheiten der Option bestimmen, Verfahren zur Erleichterung des Austausches der Bevölkerung erwägen und grundsätzliche Fragen klären, die sich aus diesem Austausch ergeben.

innerhalb

München, den 29. September 1938.

229 Laboch

Munster
 Koelle
 Chambelain

sudetendeutsche Gefangene entlassen, die wegen politischer Delikte Freiheitsstrafen verbüßen.

München, den 29. September 1938.

229 Laboch

Munster
 Koelle
 Chambelain

Německo, Spojené království, Francie a Itálie, vzhledem k dohodě, které již bylo dosaženo ve věci odstoupení území Sudet Německu, ujednali následující podmínky uvedeného odstoupení a opatření z něj vyplývajících, a touto dohodou se zavazují k učinění opatření nezbytných k jejímu naplnění:

(1) Vyklizení začne 1. října

(2) Vlády Spojeného království, Francie a Itálie se shodly, že vyklizení území bude dokončeno do 10. října, aniž by byla zničena jakákoli zařízení, která se na území nacházejí, a že Československá vláda bude odpovídat za provedení vyklizení bez poškození uvedených zařízení

(3) Podrobnosti vyklizení budou stanoveny mezinárodní komisí složenou ze zástupců Německa, Spojeného království, Francie, Itálie a Československa

(4) Obsazování převážně německého území německými jednotkami začne 1. října. Čtyři oblasti vyznačené na připojené mapě budou obsazovány německými vojsky následovně:

Území označené číslem I 1. a 2. října; území označené číslem II 2. a 3. října; území označené číslem III 3., 4. a 5. října; území označené číslem IV 6. a 7. října. Zbývající území převážně německého charakteru bude neprodleně zjištěno výše uvedenou mezinárodní komisí a bude obsazeno německými jednotkami do 10. října

(5) Mezinárodní komise uvedena v odstavci 3 určí oblasti, ve kterých se bude konat plebiscit. Tyto oblasti budou do zjištění jeho výsledků obsazeny mezinárodními jednotkami. Stejná komise stanoví způsob, jakým se hlasování bude konat, vycházejíc ze Saarského plebiscitu. Komise také stanoví datum jeho konání, ne pozdější než konec listopadu

(6) O konečné podobě hranic rozhodne mezinárodní komise. Tato komise bude také oprávněna doporučit čtyřem mocnostem, Německu, Spojenému království, Francii a Itálii v určitých výjimečných případech menší úpravy v přísně etnograficky určovaných oblastech, které mají být připojeny bez plebiscitu

(7) V oblastech připadajících Německu bude zaručena možnost příchodu a odchodu, které bude moci být využíváno v šesti měsících od data podepsání této dohody. Německo-Československá komise bude určovat podrobnosti této možnosti, berouc ohledy na ulehčení otázek přemísťování obyvatelstva a usazování vyvstávajících z uvedeného odevzdání území

(8) Československá vláda ve lhůtě čtyř týdnů po podepsání této dohody propustí ze svých vojenských a policejních sil jakéhokoli sudetského Němce, který si to bude přát, a Československá vláda ve stejné lhůtě propustí sudetoněmecké vězně, kteří si odpykávají trest za politické zločiny

Mnichov, 29. září 1938

Dodatek č. 1

Vláda Jeho Veličenstva ve Spojeném království a francouzská vláda podepsaly výše uvedenou dohodu na základě toho, že dodrží záruku, obsaženou v 6. odstavci anglo-francouzských nabídek z 19. září, vztahujících se k mezinárodní garanci hranic Československa proti nevyprovokovanému napadení. Jakmile bude upravena otázka polských a maďarských menšin, dají Německo a Itálie Československu své záruky

Dodatek č.2

Prohlášení

Hlavy vlád čtyř mocností prohlašují, že problémy polských a maďarských menšin v Československu, nebudou-li vyřešeny do tří měsíců dohodou mezi příslušnými vládami, se stanou předmětem dalšího setkání hlav čtyř mocností zde přítomných

Dodatek č.3

Dodatečné prohlášení

Všechny otázky, které mohou vyvstat z předání území budou zařazeny na program jednání mezinárodní komise

Mnichov, 29. září 1938

ADOLF HITLER

NEVILLE CHAMBERLAIN

EDUARD DALADIER

BENITO MUSSOLINI

M. Neville CHAMBERLAIN

MERCI

AUX

M. Edouard DALADIER

SAUVEURS DE LA PAIX

Photo Daily Mail

L. Boisson, Editeur

Photo G.-L. Manucl

LIDOVÉ NOVINY

Roč. 46. Čís. 493

Sobota 1. října 1938 ráno

* ZA 80 HALÉŘŮ

USTOUPILI JSME PŘESILE

Úř - Praha 30. září

Vláda republiky konala dnes o 12. hodině polední schůzi za předsednictví presidenta republiky na hradě pražském. V této schůzi podrobila svědomité úvaze mezinárodně-politickou a vojenskou situaci, jak se utvořila po usnesení čtyř velmocí na konferenci v Mnichově dne 29. září. Usnesení této konference bylo oznámeno československé vládě dnes dopoledne.

Vláda zkoumala všechny podrobnosti tohoto usnesení i okolnosti, k nimž musila při svém rozhodnutí přihlížeti. Po všestranné úvaze

a zkoumání všech naléhavých doporučení, jež jí byla tlumočena vládou francouzskou a britskou, a s plným vědomím historické odpovědnosti odhodlala se československá vláda s plným souhlasem odpovědných činitelů politických stran k tomu, aby mnichovská usnesení čtyř velmocí přijala. Učinila tak u vědomí, že je nutno zachovati národ a že jiné rozhodnutí není dnes možné.

Vláda republiky československé činíc toto usnesení, tlumočí zároveň světu svůj protest proti tomuto rozhodnutí, učiněnému jednostranně a bez naší účasti.

**RANNÍ
ČESKÉ SLOVO**

50 hal. v sobě, 70 hal.

Vychází v dopoledních hodinách. Májíti a vydavatel občasnického v Praze. Tiskem téhož závodu. Odpovědný redaktor: Miloš Hrdlocha. Patří články, stati a chráněných zpráv jesti zpráviděn. Redakce a administrace: Praha II., Václavské nám. 43. TELEFON č. 214-51 až 54. NOČNÍ TELEFON čis. 214-51. Vrtání tel. 214-55. Místní předplatné Kč 2.—, Dohledací pošt. úrad Praha 22.

20 hal.

Večerní České slovo

Dva výroky.

Slavnostní závazky vůči Československu jsou pro Francii nezměnitelné a svaté.

DALADIER (12. VII.)

Francie dostojí věrně paktům a smlouvám, které uzavřela a Francie zůstane věrna závazkům, které převzala.

BONNET (4. IX.)

(Cituje pařížský „Populaire“.)

Drtivé rozhodnutí pod hrozbou úplného zničení.

Vlastní spojenci nám diktovali jako poraženým!

Ultimatum, pro jaké v dějinách národů není příkladu. - Všichni spojenci nám odmítli pomoc - Chamberlain s Hitlerem budou dnes rozhodovat o osudu naší vlasti. - Neklesneme, nezahyneme a nezapomeneme! Dějiny nekončí dneškem!

V tisíciletých dějinách jen jeden listopadový den udeřil do našeho osudu tak, jako věrejšek, 21. září. Vláda republiky byla neuvěřitelným nátlakem zvenčí donucena přijmout to, čím si — očividně mylně — chtějí Anglie a Francie zabezpečit mír. Mělo by se na plno říci, v čem tento tlak zvenčí záležel. Československá vláda byla donucena, přijmout anglo-francouzský plán, a to způsobem, který — jak řekl v rozhlásovém projevu ministr ing. Vavrečka — nemá v dějinách příkladu: Naši spojenci a přátelé nám diktovali oběti, jaké dosud ukládali jen vítězové poraženým. My však poražení nejsme. Jestliže vláda se přece nakonec musela podvolit a přijmout kruté podmínky, učinila tak — podle ministrova projevu — proto, že „chtěla uchránit veškeré obyvatelstvo od marných obětí,

od marného prolévání krve, od nekonečných útrap a obětí“. Nepřemožitelná síla národa, který dovedl překonat nejtěžší doby, není a nemůže být zlomena ničím. Dnes se radí v Godesbergu pánové Chamberlain a Hitler znovu o nás a zase bez nás. I velká část britské a francouzské veřejnosti očekává výsledek s obavami. Rusko prohlašuje ústy Litvinova v Ženevě, že tyto záležitosti jsou naší vnitřní věcí, do které se nehodlá nijak plést, ani diplomaticky ne. Avšak dnešek není posledním dnem dějin. Náš národ bude svou vzdělaností, svou životní silou a odolností žít vždy a za všech okolností. Zlo, do kterého byl uvřazen bez vlastní viny, překoná vlastní silou a zabezpečí si čestné místo ve světě. Po krutých zkušenostech dneška půjde vlastní cestou za svým národním posláním.

smluvním závazkům, kdyby bylo Československo napadeno pro nevyhovění ultimativním požadavkům, které byly na ně kladeny.

Hodina osudného rozhodnutí.

Na půl sedmou byla svolána ministerská rada, konaná v Kolovratském paláci. Schůze potrvála do půl deváté. V 9 hodin sešla se v předsednictvu ministerské rady schůze koaliční dvacítky za předsednictví předs. Národního shromáždění, předsedy poslanecké sněmovny Malypetra a předsedy senátu dr. Soukupa. Porady trvaly

po celé dopoledne i odpoledne. — V tu dobu zasedala i vláda. Osudové rozhodnutí, strašlivé ve svém dosahu, bylo učiněno před pátou hodinou odpolední.

Výzva rozhlasu nabádá k zachování klidu a připomíná, že úřady pracují všude dále, zákonná nařízení a všechna právní ustanovení trvají. Soudy a všechny orgány republiky na celém území konají svoji povinnost. Ochrana všech občanů je zabezpečena.

Jednadvacátý září.

Den národního smutku, úděsu a ponížení.

Prěkotný spád události z úterka na středu.

Ujednání britského ministerského předsedy Chamberlaina s říšským kancléřem Hitlerem byla oznámena československé vládě způsobem, který lze nazvat ultimativním. Československé vládě bylo sděleno, že mír bude zachován jen s podmínkou, že odstoupíme žádaná území. V jiném případě nemá právo Československá republika možnost počítat s dalším trváním své státní samostatnosti vůbec. K úhradě o požadavcích Francie a Anglie bylo ponecháno československé vládě jen několik hodin.

Telefonický rozhovor Chamberlain-Hitler.

Vláda dospěla k názoru, že návrhy není možno ve zmiňené formě jednat. V úterý se konala za předsednictví presidenta republiky kabinetní rada. Po ní odpověděla československá vláda Londýnu a Paříži notou, v níž žádala zřízení mezinárodního rozhodčího soudu na základě arbitrážní smlouvy, kterou Německo s Československem ujednalo a jejíž platnost opětovně uznalo. Nota byla odevzdána vyslanci francouzskému a britskému mezi 17. a 20. hodinou. Do Londýna a do Paříže došla československá odpověď po 21. hodině. Chamberlain radil se o ní s členy vlády a spojil se telefonicky s Hitlerem. Nato byla odpověď uznána za neuspokojivou a britský vyslanec v Praze dostal nové pokyny. Podobné instrukce dostal také francouzský vyslanec v Praze.

Náhlé noční ultimatum Anglie a Francie.

Ve dvě hodiny v noci dostavili se vyslanci britský a francouzský k presidentu republiky. Oznámili mu, že jejich vlády nemohou přijmouti československou odpověď za základ dalšího

přijetí nebo odmítnutí jejich plánů, aby Chamberlain se mohl podle toho řídit při své zítřejší návštěvě u Hitlera.

Z toho, co sdělili vyslanci francouzský a britský bylo patrné toto:

1. Ani Francie, ani Anglie nemohly by právo ochraňovat nás proti útoku Německa, jestliže Československo nebude ochotno odstoupit ona území, která byla označena v berchtesgadenských návrzích.

2. Francie se necítí v takovém případě vázána spojeneckými úmluvami.

3. Anglie by projevila nezájem na dalším osudu Československa, kdyby nebyly její návrhy přijaty.

V tutéž dobu učinil zástupce sovětské vlády sdělení, že tato vláda se bude řídit mezinárodními smlouvami, to jest, že nám poskytne vojenskou pomoc toliko v tom případě, že jí poskytne také Francie. Případně by byla sovětská vláda ochotna pomoci, kdyby Společnost národů po zjištění skutečných skutečností označila Německo za útočníka. Za dnešního stavu v Ženevě by podobná akce neměla naprosto žádnou naději na úspěch.

Poslední pokus vlády o pomoc Francie.

Ve čtyři hodiny ráno sešel se výbor politických ministrů za předsednictví presidenta republiky. Schůze potrvála téměř do 6. hodiny rána. Vláda učinila ještě jeden pokus. Byl zavolán telefonicky francouzský ministr zahraničních věcí Bonnet, který prohlásil, že nemůže zaručiti, že by Francie dostala svým

Litvinov vysvětluje:

Proč i Rusko odmítlo svou pomoc?

Litvinov včera ve Společnosti národů v Ženevě vysvětloval, proč Rusko neposkytlo Československu pomoci v nejtěžší chvíli. Učinil svůj projev ve chvíli, kdy už v Ženevě byly zprávy, že naše vláda londýnské návrhy pod nátlakem Anglie a Francie přijala, několik hodin předtím ještě o několik hodin předtím událostem. Litvinov vypočetl úvodem všechny případy, v nichž Společnost národů a západní velmoci zklamaly. Nato prohlásil, že v praxi žádných jednáních vzala se ruská vláda jakéhokoliv zasahování, protože podle jejího názoru šlo o věc vnitropolitickou. Těmito slovy vyjádřil Litvinov diplomatičticky to, že ruská vláda nezasáhla do mezinárodního dění, aby rozhodným slovem v Londýně a v Paříži zmařila závěs osudný

Litvinov uvedl dále, že otázka případné vojenské pomoci Československu nadhodila francouzská vláda po prvé před odjezdem Litvinovym do Ženevy minulý pátek. Ruská vláda prý navrhla, aby věc byla předložena Společnosti národů (jako kdysi Habes). Ve své odpovědi ruská vláda podtrhla, aby se prý napřed vyzkoušely všechny možnosti mírového řešení, a to po případě na mezinárodní konferenci. Československá vláda se obrátila na ruskou vládu s otázkou, zda je Rusko v dohodě s Francií ochotno poskytnout okamžitou a účinnou pomoc, teprve před třemi dny (tedy v neděli po zprávách z Londýna, což chystají britští a francouzští ministři). Slavnostně prohlásil, že ruská vláda „je hrda, že s tím nemá nic společného...“ Formálně má Litvinov pravdu. Pro nás však nešlo o

Strach z budoucnosti.

Anglie a Francie

obava: Stačí Hitlerovi

jenom Československo, nebo požádá víc?

Po zlém činu začínají Londýn a Paříž svalovat vinu jeden na druhého. Nejprve začali v Paříži obviňovat britskou vládu, že ona to svým nátlakem všechno způsobila. V Londýně teď odpovídají takto: Pražská vláda se rozhodla ustoupit teprve tehdy, když francouzský ministr zahraničí Bonnet na její dotaz odpověděl, že nemůže slíbit, že by Francie splnila svou spojeneckou povinnost. To je pravý opak toho, co předseda vlády Daladier slíbil svým ministrům v pondělí, že totiž Francie neporučí svůj závarok, kdyby Praha návrhy odmítla a byla za to napadena Německem. Londýnské „Times“ píše, že většina Francouzů přijímá výsledek se stydlivým ulehčením. Je ještě otázka, zda německým nárokům stačí to, co zitra nabídně Chamberlain Hitlerovi. V Paříži se vytvářelo tvrdí, že hrozí krize vlády.

Mussolini a Hitler vztahují ruce na francouzské území.

Málo Francouzů jásá, že se podařilo zabránit válce. Více se ptají, jakou cenu za to zaplatí Francie. Italské listy už ohlašují nároky na Savojsko, Nizsu a Korsiku. V Tunisu se očekává soustředění italské akce. Separatistické hnutí v Alsasku ohlazuje a je vydatně podporováno. „New York Herald“ upozorňuje, že žádná hranice v Evropě už nemůže být považována za bezpečnou. Na belgické hranici a v dánském Šlesviku panuje nervosita.

Stálé ustupování musí skončit konečnou katastrofou.

Bývalý zahraniční ministr Eden promluvil včera ve Stratfordu a jeho řeč byla rozhlasem přenášena do Ameriky. Řekl: „I když vyrazíme z dnešních nebezpečí, přijde do nebezpečí docela jiných rozměrů. Ta nebezpečí vyrostou z toho, že apetit se probudí tím, že hrubá síla vyhrává a pořádek a zákon ustoupily. Potrvá-li taková situace, bude brzy nesnesitelná. Už teď je neobyčejně nebezpečná. Nemýlně se. Každá nová krize nás vede blíž k válce, jsme stále blíže a blíže proboasti. V minulém týdnu se nám

že svět doufat nanejvýš v nejistý mír, nekonečné zbrojení a pokles obchodu, což dohromady povede k válce nebo všeobecnému úpadku. Cizí autokracie nejsou pro nás nic nového. V minulosti jsme je museli pravidelně zarmít. V našem lidu roste přesvědčení, že takové stálé ustupování nás musí vést jen do stále horšího zmatku. - Náš lid ví, že jednou musíme říci „dost“, a prostě Boha, aby se to nestalo až už bude pozdě.“

Mezinárodní konference

V Londýně se říká, že se dnes Chamberlain s Hitlerem dohodne o provedení svého plánu, že snad má o Hitlera už plnou moc, protože s ním mluvil včera v noci. Nemá-li však Chamberlain od Hitlera plně moc a bude-li teprve předkládat Hitlerovi návrhy, mohou nastat potíže. Jakmile bude dohodnut s Hitlerem, svolá Chamberlain sněmovnu, kde společná na svou konservativní většinu. Potom prý svolá do Londýna konferenci Anglie, Francie, Ruska, Německa, Československa, Polska, Maďarska a Rumunska, aby projednala podrobnosti provedení plánu Chamberlainova. Chamberlain se pokusí, aby Hitler v německém tisku a rozhlasu nařídil příměří a aby poslal domů půhrubého milionu mobilní

Bundesarchiv, Bild 183-58507-003
Foto: o. Ang. | 1938 September - Oktober

sudetští Němci odstraňují československé pohraniční sloupy

pohraniční oblasti v říjnu 1938

„Během několika let se sudetským Němcům podařilo ohrožit vnitřní stabilitu Československa tak zásadně a rozrušit jeho vnitřní poměry tak dokonale, že bylo zralé pro likvidaci. To vše se mohlo stát jen díky tomu, že všichni sudetští Němci se stali národními socialisty... Historie vynese jednoho dne svůj soud: Sudetští Němci vykonali věrně a dobrovolně svou povinnost...“

Konrad Henlein

4. 3. 1941 (zpětné hodnocení činnosti SdP)

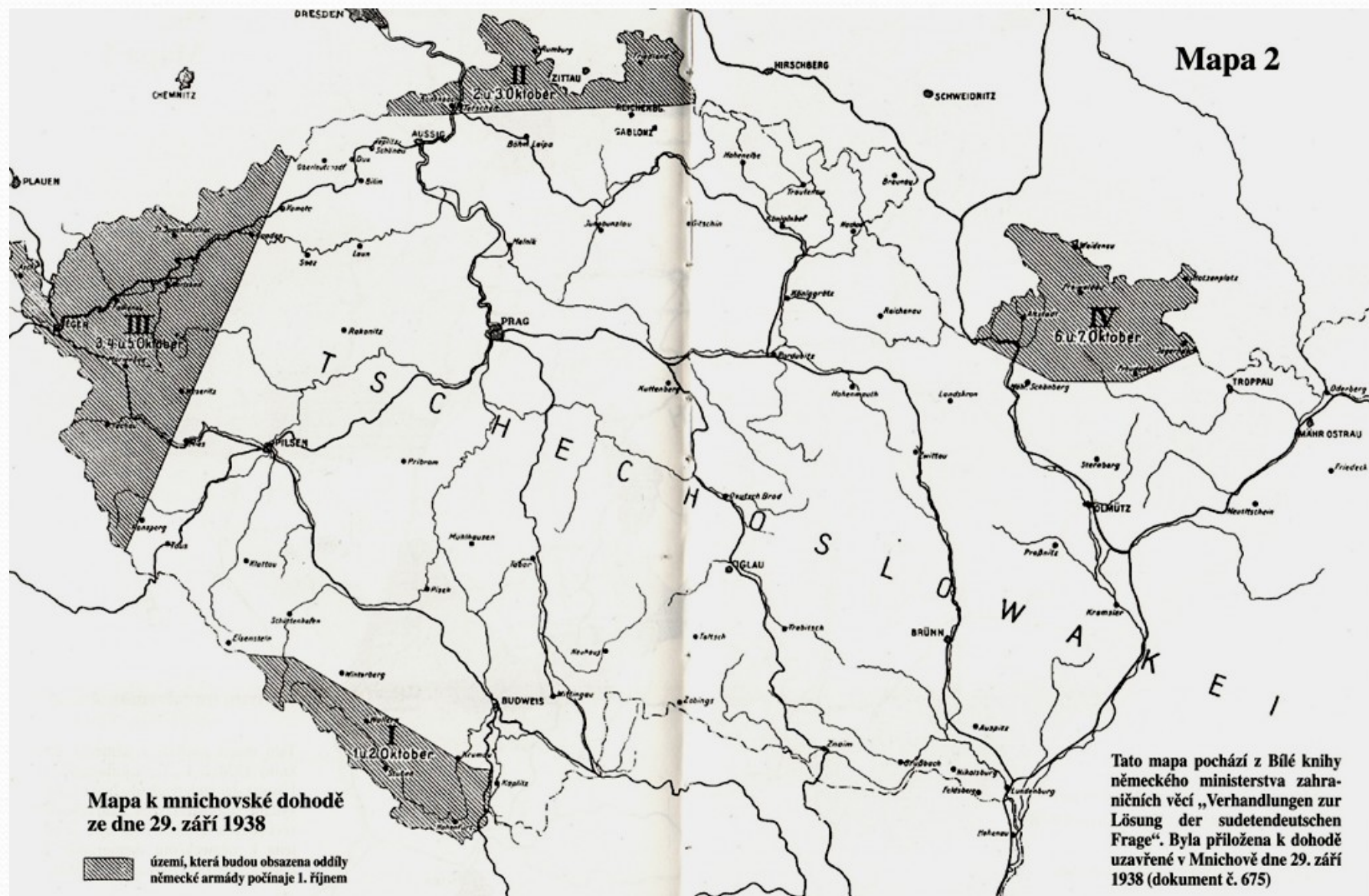

WIR DANKEN UNSERM FÜHRER

Důsledky územní a etnické

- dohoda ultimativně nařizovala ČSR, aby odstoupilo pohraniční, tzv. sudetské, území hitlerovskému Německu, vyklizení mělo začít o půlnoci z 30. září na 1. října 1938 a skončit 10. října 1938...
- **Německu bylo odstoupeno území o rozloze 28 680 km² s 3 751 obcemi, ve kterých žilo 3 653 292 obyvatel, z toho 3 576 719 československých státních příslušníků**
- podle národnosti
 - 2 822 899 Němců**
 - 738 502 Čechoslováků**
 - 6 659 Židů**
- celkový počet Čechů na odstoupených územích k 17. 5. 1939 byl 512 793, rozdíl oproti roku 1938 – 225 709 osob československé národnosti...

Mapa 2

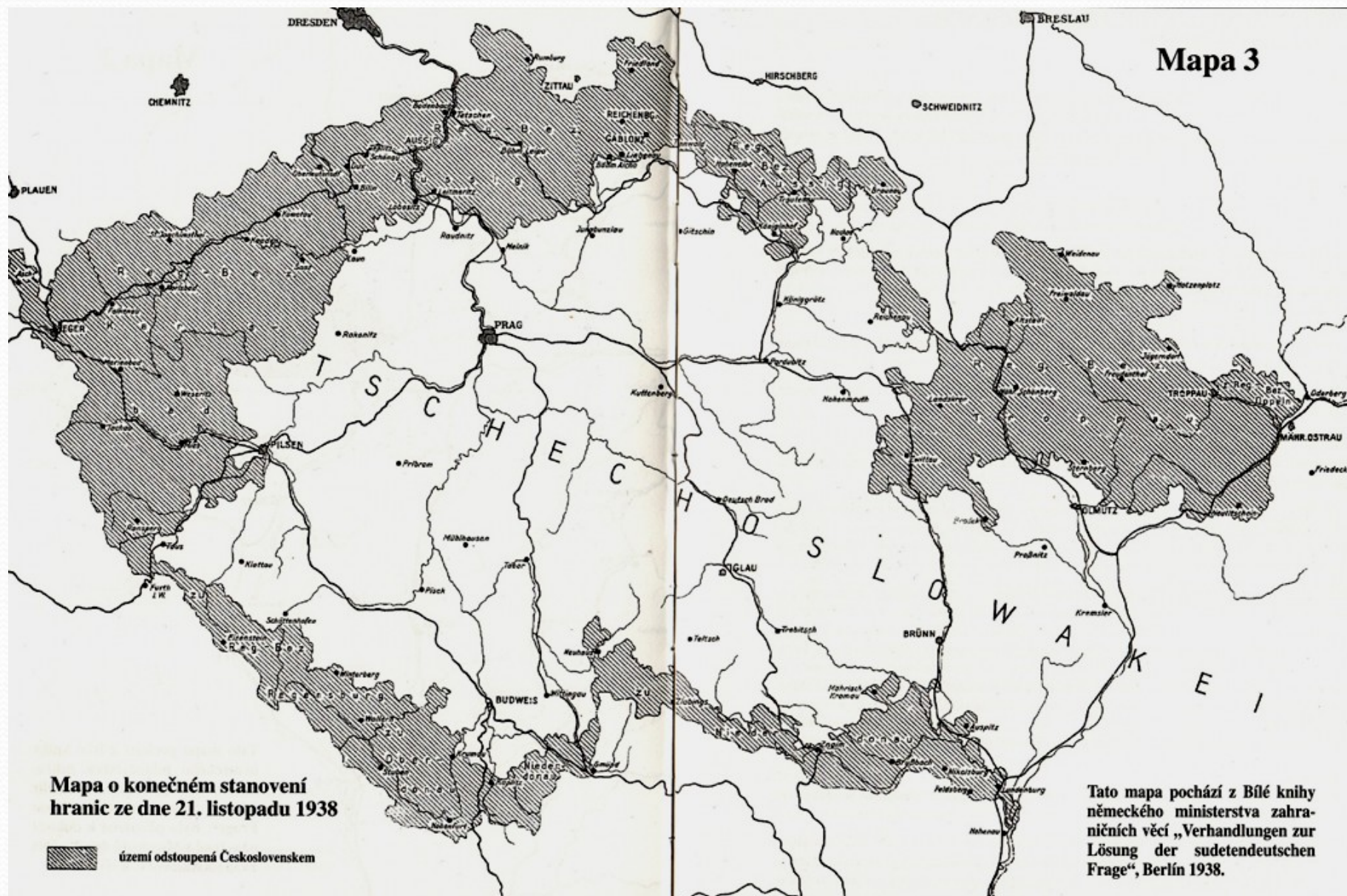

Mapa k mnichovské dohodě
ze dne 29. září 1938

 území, která budou obsazena oddíly
německé armády počínaje 1. říjnem

Tato mapa pochází z Bílé knihy
německého ministerstva zahra-
ničních věcí „Verhandlungen zur
Lösung der sudetendeutschen
Frage“. Byla přiložena k dohodě
uzavřené v Mnichově dne 29. září
1938 (dokument č. 675)

Mapa 3

Mapa o konečném stanovení hranic ze dne 21. listopadu 1938

území odstoupená Československem

Tato mapa pochází z Bílé knihy německého ministerstva zahraničních věcí „Verhandlungen zur Lösung der sudetendeutschen Frage“, Berlin 1938.

Nř. nci v Československu

90-100°	70-90°	50-70°
Čelí	50-70°	70-90°

80 let PRAŽSKÝ ILUSTROVANÝ ZPRAVODAJ

SPOLEČENSKÝ NEPOLITICKÝ TÝDENÍK
VYCHÁZÍ VE ČTVRTEK ČÍSLO 48 (732) ROČ. 1938

**Země koruny České
po mnichovském rozhodnutí
a okupaci
15. října 1938**

Československo

Nová hranice je zahrnována jen v hrubých rysech. Měla ji proto být provedena až do detailu, nikoliv jen na základě předběžných, ve vlněných hranicích zřízených území. Zjedine ať nás všechny kacířské, národné, že zachová lidové Čechy!

Územní zisky Německa, Polska a Maďarska

Polský zábor

- 30. září 1938 ultimatum polské vlády - okamžité vydání požadovaných oblastí
- 2. října 1938 začalo obsazování východní části československého Těšínska polskou armádou (do 11. října 1938)
- Polsko anektovalo východní část československé části Těšínska o rozsahu **869 km** (celé území okresu Fryštát, téměř celý okres Český Těšín a několik obcí či jejich částí z okresu Frýdek)
- 56 % obyvatelstva Polskem anektovaného území se podle výsledků sčítání lidu z roku 1930 hlásilo k české národnosti
- místní Češi a Němci byli hospodářsky diskriminováni, vyvlastňováni, propouštěni ze zaměstnání a nuceni k vysídlení, **polština se stala jediným úředním jazykem**
- **přibližně 30 000 Čechů a 5000 Němců bylo v době polského záboru donuceno odejít do zbytku Československa...**

Śląsk Zaolziański

DZIAŁ URZĘDOWY

17.

ROZPORZĄDZENIE

**Delegata Wojewody Śląskiego
przy Dowódcy Samodzielnej Grupy Operacyjnej
„Śląsk“**

z dnia 8 października 1938 r.

**o języku urzędowym na obszarze Śląska
Zaolzańskiego.**

Na podstawie upoważnienia Dowódcy Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Śląsk“ zarządzam:

§ 1.

Na terenach Śląska za Olzą językiem urzędowania wszelkich władz publicznych i instytucji publiczno-prawnych jest wyłącznie język polski.

§ 2.

Nazwy ulic, placów, parków itp. jak również nazwy wszelkich firm, instytucyj, przedsiębiorstw itp. bez względu na ich charakter prywatny, winny posiadać wyłącznie brzmienie polskie.

§ 3.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Dyrektorowi Policji w Cieszynie.

§ 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 10 października 1938 r.

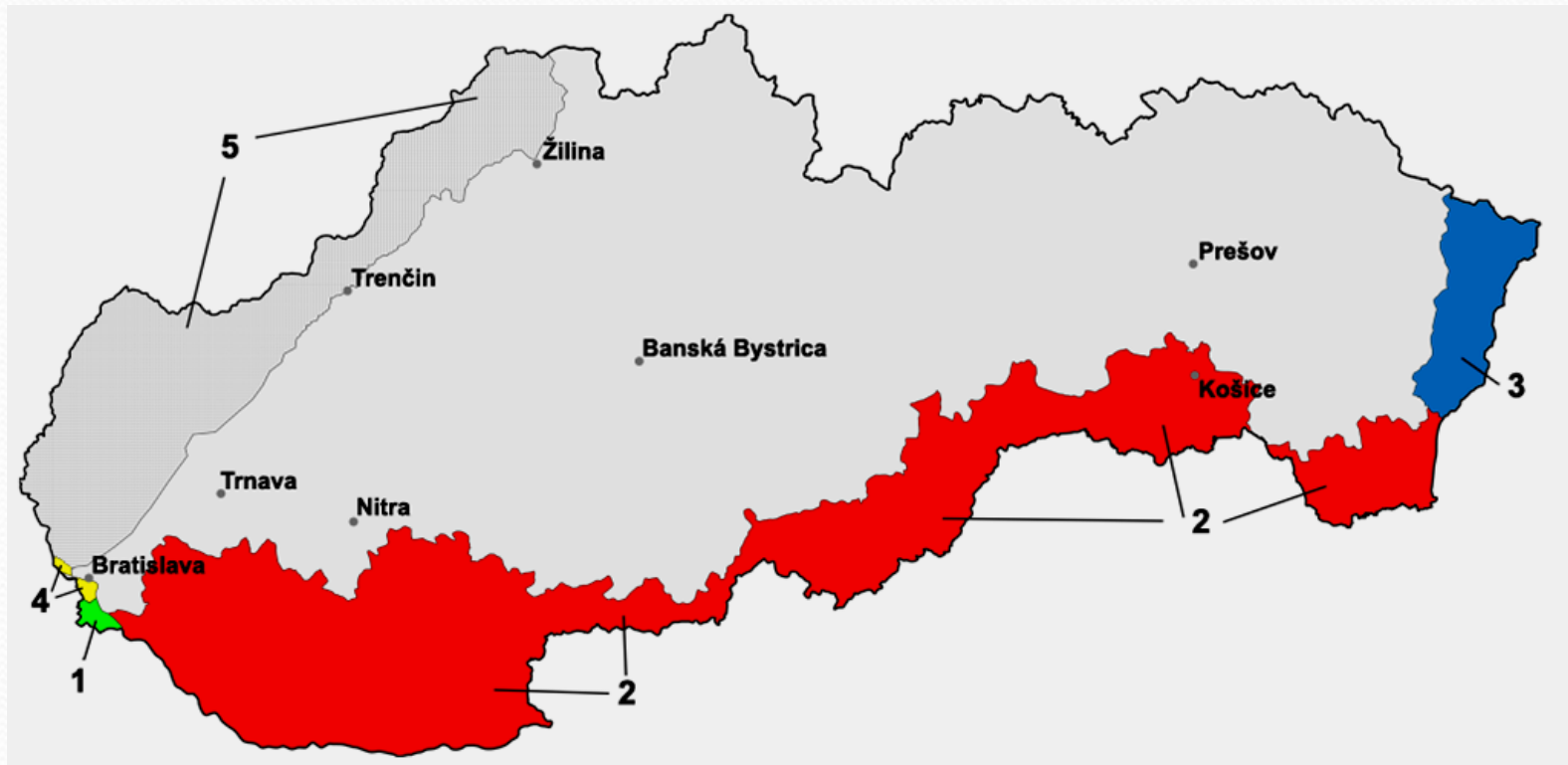
Cieszyn, dnia 8 października 1938 r.

(—) Leon Malhomme

Delegat Wojewody Śląskiego przy Dow. Samodz. Grupy Operacyjnej „Śląsk“.

Maďarský zábor

- 2.11.1938 ukončena I. vídeňská arbitráž o maďarsko-československé hranici
- 5.–10. listopadu 1938 musí ČSR odstoupit Maďarsku část území jižního a východního Slovenska a jihozápadní část Podkarpatské Rusi - celkem 11 927 km² s více než miliónem maďarských obyvatel...

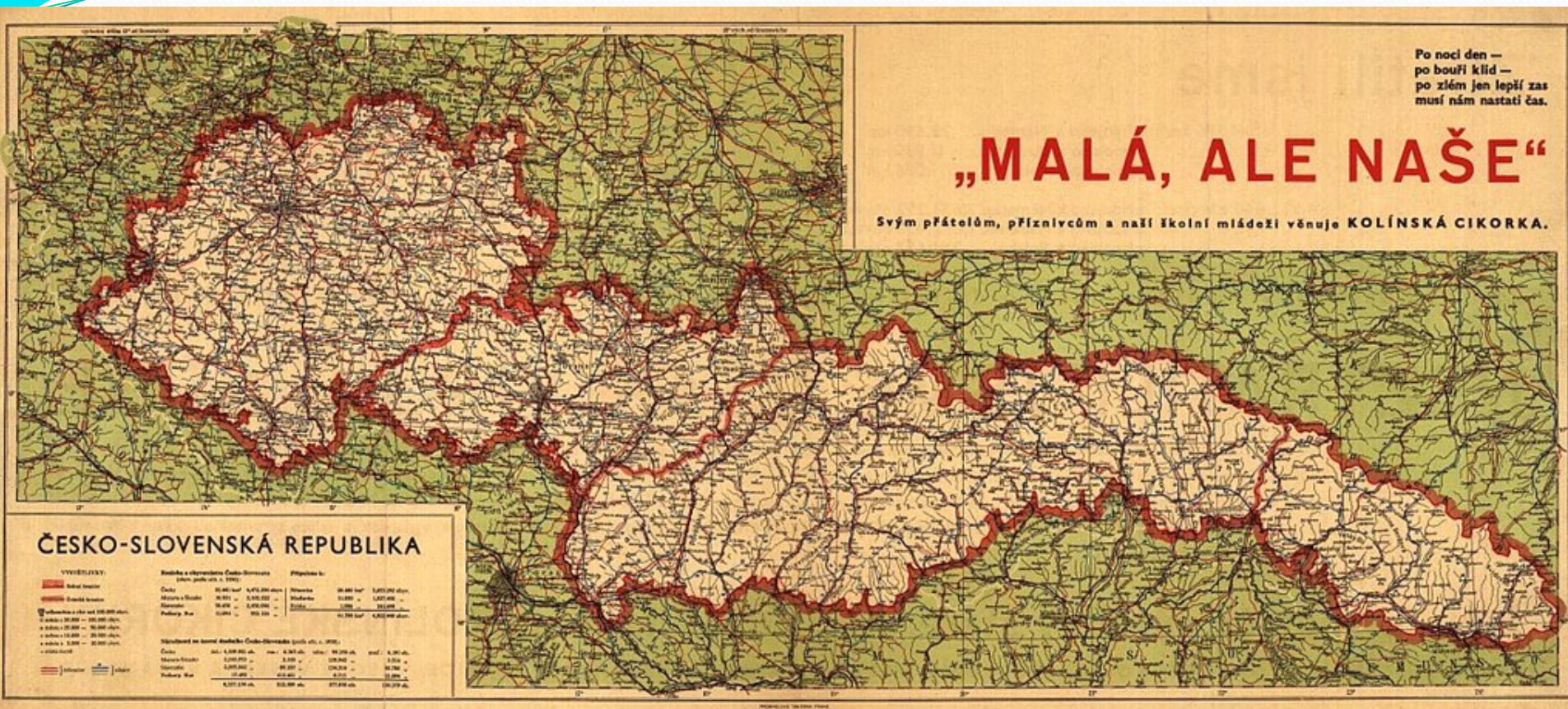

1 - jižní část Bratislavského předmostí, 2 - tzv. Jižní Slovensko, 3 - část východního Slovenska kolem Stakčína a Sobranců, 4 - Děvín a Petržalka, 5 - německá zóna, zřízená „Ochrannou smlouvou“ (Schutzvertrag) 23. března 1939

Územní ztráty Československa na Podkarpatské Rusi v důsledku první vídeňské arbitráže - ze všech zemí ČSR postižena nejvíce, ztráta území s dopravními tepnami, průmyslovými podniky a oběma zásadními městy (Užhorod a Mukačevo), centrum oblasti nově v Chustu

propagační tisk Kolínské cikorky z roku 1938

„Zůstalo nám z celého našeho dřívějšího státu pouze 70,4% půdy a 66,58% bývalých obyvatel. Neztratili jsme však víru v sebe, ve svůj průmysl a ve své češství. Cizí výrobek nemá míti místa v české domácnosti! Musíme šetřiti od nejmenšího a přitom podporovati vše, co nám zůstalo... Každá dobrá česká a uvědomělá maminka je dobrá hospodyňka a vaří kávu jen z ryze české žitné kávy ŽITOVKY a z cikorky ZLATÉ HOSPODYŇKY.“

(na rubu mapy)

▪ v reakci na územní změny po Mnichovu byl zákonem definován **„uprchlík“**

a) cizí státní občan, který se přistěhoval nebo přistěhuje následkem útisku v domovském státě

b) „československý státní občan“, který opustil nebo opustí území postoupené Německu, Polsku nebo Maďarsku

▪ byly zřízeny **zvláštní sběrné tábory pro uprchlíky** (výnos ministerstva vnitra z 21.10.1938) – v Česko-Slovensku vzniklo postupně **78 táborů**, v nichž bylo k 3. 12. 1938 celkem **10 238 uprchlíků**

▪ při ministerstvu sociální péče vznikl **Ústav pro péči o uprchlíky** (dle nařízení vlády z 11.11.1938) – hlavním záměrem byla koordinace péče o uprchlíky mezi státními zařízeními a soukromými organizacemi

▪ k 1. 9. 1939 se uvádí **193 277 přesídlenců z odstoupených území**, z toho:
163 743 Čechů, Slováků a Rusínů
6953 Němců
9446 Židů

▪ od počátku války příliv přestěhovalců ustával...

Další důsledky

- **morální** – národ se nebránil se zbraní v ruce, i když armáda byla mobilizována, traumatický moment – selhání politických elit přijetím ultimativní „dohody“? realismus? ztráta národní hrdosti?
- **strategické a obranné** – na odstoupených územích zůstaly vojenské objekty, výzbroj, výstroj, nový státní útvar přišel o přirozenou obranu hranic – velmi se ztížily možnosti budoucí obrany zbytku území...
- **zahraničně-politické** – nejistota ohledně proklamovaných nových závazků spojenců vůči hranicím pomnichovské ČSR
- **hospodářské a dopravní** – oblasti, které získalo Německo, byly průmyslově rozvinuté, silný potenciál, přetrhání dlouholetých vazeb, reorganizace železniční sítě...
- **sociální** – problémy uprchlíků, nová situace, ztráta majetku, zaměstnání, obtížné nalézání možnosti obživy

- **5. srpna 1942** prohlásila vláda **Velké Británie** dohodu **za neplatnou**, protože ji porušilo samo **Německo** 15. března 1939
- **29. září 1942** oznámil de Gaullův **Francouzský národní výbor**, že pokládá dohodu za zcela neplatnou
- **26. září 1944** prohlásila **vláda Itálie**, že všechny akty dohody pokládá za neplatné
- v letech **1968-69** se konala ve Vídni konference OSN o právnosti mezinárodních smluv, uznala mnichovskou dohodu za neplatnou jako **příklad dohody sjednané donucením pod hrozbou použití síly**
- 11. prosince 1973 byla v Praze podepsána smlouva o vzájemných vztazích mezi ČSSR a SRN, ve které se smluvní formou podařilo částečně uzavřít otázku mnichovské smlouvy
- 18. září 1990 se britská ministerská předsedkyně na půdě Federálního shromáždění omluvila za britskou účast při podpisu mnichovského diktátu...

Právní důvody neplatnosti Mnichovské dohody:

- z právního pohledu je dohoda absolutně neplatná, tedy od samého počátku
- ČSR nebyla účastníkem jednání, neuzavřela tuto smlouvu a navíc tato smlouva byla v náš neprospěch
- Československé státní orgány ji přijaly a podřídily se jí pod nátlakem
- Účastníci dohody porušili své dřívější mezinárodněprávní závazky nepoužívat k řešení konfliktů sílu nebo hrozbu silou v jednání mezi státy
- při naplňování mnichovského protokolu Německo, které jednalo z pozice síly, si vynutilo odstoupení i dalších území nad rámec dohody